

Μοριάς

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Το πρόσωπο της Ελλάδας είναι ένα παλίμψηστο από δω δέκα κύριες απανωτές γραφές: Σύγχρονη, του Εικοσιένα, της Τουρκοκρατίας, της Φραγκοκρατίας, του Βυζαντίου, της Ρώμης, της Ελληνιστικής εποχής, της Κλασικής, του Δωρικού μεσαίωνα, της Μυκηναϊκής, της Αιγαιακής, της Λίθινης.

Στέκεσαι σε μια σπιθαμή ελληνικής γης και σε κυριεύει αγωνία. Μνήμα βαθύ, δώδεκα πατωσιές, κι ανεβαίνουν φωνές και σε κράζουν. Ποια να διαλέξεις; Κάθε φωνή και ψυχή, κάθε ψυχή λαχταρίζει το σώμα της, κι η καρδιά σου ταράζεται και δεν αποφασίζει. Για έναν Έλληνα, το ταξίδι στην Ελλάδα είναι γοητευτικό, εξαντλητικό μαρτύριο. Οι φωνές που περισσότερο γοητεύουν δεν είναι εκείνες που ξυπνούν μέσα στα τρένα του τις πιο υψηλές κι ακατάδεχτες έγνοιες, και πάλι ντρέπεται να κάμει χατίρι και να ξυπνήσει τους πιο ασήμαντους και πιο αγαπημένους νεκρούς. Όταν σταθείς δίπλα σε μιαν ανθισμένη ροδοδάφνη του Ευρώτα, ανάμεσα Σπάρτης και Μυστρά, αρχίζει η φοβερή προαιώνια πάλη ανάμεσα καρδιάς και νου. Όλη η καρδιά σου ορμάει ν' αναστήσει ένα χλομό θανατογραμμένο κορμί και θέλει να ξαναγυρίσει πίσω τον τροχό του καιρού, στις 6 του Γενάρη 1449, που εδώ πάνω στο Μυστρά δέχτηκε το κορμί τούτο τη μαρτυρική λιγόζωη

κορόνα. Πλήθος πατρικοί στεγαγμοί και μουρμουρίσματα από δημοτικά τραγούδια και λαχτάρες του Γένους σε σπρώχνουν να κάμεις χατίρι, μα ο νους αντιστέκεται, γυρίζει κατά τη Σπάρτη, αγριεύει, μάχεται να νικήσει την αισθηματική τούτη νοσταλγία και να σμίξει με τους αιώνιους έφηβους.

Για έναν ξένο, το προσκύνημα στην Ελλάδα είναι εύκολο, γίνεται χωρίς μεγάλο σπαραγμό, ο νους του, λυτρωμένος από αισθηματικές περίπλοκες, ορμάει και βρίσκει την ουσία της Ελλάδας. Μα για τον Έλληνα, το προσκύνημα τούτο περιπλέκεται μ' ελπίδες και φόβους, με στενοχώριες και οδυνηρή σύγκριση. Ποτέ, δε βγαίνει καθαρή, χωρίς υστεροβουλία, η σκέψη, πότε αναίμαχτη η εντύπωση. Ένα ελληνικό τοπίο δε δίνει σε μας -αν ξέρουμε ν' ακούμε και ν' αγαπούμε- μιαν αφιλοκερδή ανατριχίλα ωραιότητας. Έχει ένα όνομα το τοπίο, συνδέεται με μιαν ανάμνηση -εδώ ντροπιαστήκαμε, εδώ δοξαστήκαμε, αίματα ανεβαίνουν ή θεία αγάλματα από τα χώματα, και μονομιάς το τοπίο μετουσιώνεται σε πλούσια, πολυπλόκητη Ιστορία, κι όλη η ψυχή του Έλληνα προσκυνητή αναστατώνεται.

Ανήλεα ρωτήματα ανεβαίνουν και μαστίγωνούν το μυαλό μας. Πως δημιουργήθηκαν τόσα θάματα και τι κάνουμε εμείς; Γιατί η ράτσα ξεθύμανε; Πως θα συνεχίσουμε πάλι; Ρωτάς, ξαναρωτάς, σκύβεις και κοιτάζεις τις ζωντανές φυσιογνωμίες που συναντάς στο δρόμο, τεντώνεις το αυτί ν' ακούσεις τι λεν, κρατάς την αναπνοή σου προσδοκώντας να συλλάβεις μιαν κίνηση, μια σκέψη, μιαν κραυγή που να σου δίνει κουράγιο.

(Νίκος Καζαντζάκης, Ταξιδεύοντας/Μοριάς)

Πηγή: [facebook.com](https://www.facebook.com)